

Folkets bio på Österlen drivs genom sociokrati

Jona Elfdahl, en av initiativtagarna bakom Folkets bio berättar om sina erfarenheter av sociokrati.

Jona Elfdahl är med och driver Gylleboverket, en plattform för samtidskonst och kultur på landsbygden i Skåne. Verksamheten huserar i ett gammalt skrotupplag i Östra Vemmerlöv och har ett brett kulturutbud med bland annat festivaler, workshops och Folkets Bio. Gylleboverket arbetar också med permakultur och resiliens genom kurser och projekt av olika slag. Ända sedan starten för tretton år sedan har Jona, som är en av grundarna och konstnärerna, hållit på med självorganisering.

-Vi har jobbat hela tiden för att alla som är med ska delta i arbetet, känna ansvar och ha inflytande, förklarar Jona. Gylleboverkets övergripande verksamhet drivs av två personer som båda gått utbildning i sociokrati och där funkar en mer informell organisation, tack vare nära samarbete. Folkets bio som är en del av Gylleboverket har i snart ett år drivits sociokratiskt. Här samarbetar 10-15 personer med målet att visa bra och viktig film, som de själva vill se, och att vara en mötesplats som ställer frågor.

Det var efter att tre av medlemmarna i gruppen som driver Folkets bio hade gått kurs i sociokrati på Holma folkhögskola som de beslutade att testa sociokratiska metoder under ett år. Organisationen har en toppkrets som är sammansluten med den allmänna kretsen så att den utgör en och samma krets. Här ingår sju personer med representanter från varje underkrets. Det finns en krets för programsättning, en för administration och marknadsföring, en för cafét och en för teknik.

En fördel som Jona har uppmärksammat i samband med införandet av sociokrati är att någon har tydligt mandat att förbereda inför möten. -Generellt har vi haft lite dåligt med möten och problem med att folk inte kan vara med eller dyker upp. Att möten numera är planerade för att vara både inkluderande och fruktsamma kan göra dem mer populära och prioriterade. Jona upplever att det blir en helt annan kraft när hela gruppen ses regelbundet.

På frågan om vilka av sociokratins verktyg som Jona har sett gör mest skillnad nämner han dessa.

1. Facilitatorrollen, att ha en person som tar ansvar för att leda möten gör stor skillnad.
2. Konceptet ”good enough for now, safe enough to try” hjälper gruppen att vara överens utan att det behöver vara allas preferens, vilket blir väldigt bra.
3. Att se till att ta ut en gemensam riktning och jobba mot den är självklart bra.
4. Backloggen är fantastisk och jätteeffektiv.

Folkets Bio har ännu inte formellt utvärderat hur sociokratin har påverkat verksamheten men Jona kan berätta om några effekter han upplevt.

-När vi införde sociokratin hade vi som ambitionsnivå att visa film en kväll i veckan. Nu har vi beslutat att visa film i dubbla salar två kvällar i veckan. Detta för att samla in pengar till ett tak som behöver isoleras. Det blev så, lite oväntat, på bions första sociokratiska möte som en effekt av att gruppen identifierade ett behov och samtyckte till en lösning.

På frågan om utmaningar i införandet av sociokrati berättar Jona att det har funnits en del motstånd till det byråkratiska formatet. VINNA strukturen upplevs till exempel lite hurtig. Att sociokrati är ett begrepp och ett helt koncept som bara några i gruppen har bra koll på skaver lite. Jona tror att det hade varit lättare om de hade bestämt sig för att bygga en ny organisationskultur och införa nya metoder genom några konkreta arbetssätt utan att kalla det något särskilt. Nu finns det en känsla av att vissa vet och andra inte.

För en tid sedan provade de att bjuda in till en informationsdag om sociokrati men ingen kom. -Vi är en grupp där ingen tycker det är kul att ta ansvaret för att vi behöver organisera oss, säger Jona. Han tänker att det hade hjälpt om det fanns en kort förklaring om sociokrati för de som inte hinner gå en kurs eller läsa en bok.

Medlemmarna verkar ändå nöjda med organisationsformen och kommer troligtvis att vilja fortsätta efter att provotiden passerat. En tydlig fördel som är lätt för alla att greppa är viljan att kunna dra tillsammans, att ingen ska behöva dra ensam utan att ansvaret är gemensamt och alla är med och beslutar.

Jona tänker att sociokrati gör sig jättebra i alla slags organisationer och företag. Han ser en framtid som är mindre i skala och mer greppbar. I ett sådant samhälle kommer det att vara lättare att delta och engagera sig, lyssna på varandra och värdesätta våra olikheter.

På ett personligt plan säger Jona att han växt genom sociokratikunskapen. När jag ber honom utveckla förklarar han att hans relation till ledarskap och hans bild av ledarskap har förnyats. Tidigare har han ofta känt sig ensam när han försökt skapa delaktighet och upplevt att få ha velat engagera sig med samma kraft som han själv. Sociokratin kräver att många tar ansvar. Numera ser han ledarskap som något positivt och en fin möjlighet att ta ansvar för det man ser. Idag är Jona jättepepp på att engagera sig och organisera sig.

“Vill vi påverka kan vi inte vara passiva konsumenter.”

Sociokratin har också påverkat Jonas vardag. Han har blivit tryggare i att kräva att människor tar ansvar för det som de lägger sig i. Att bara hålla på och tycka funkar inte i Jonas sällskap. -Vill vi påverka kan vi inte vara passiva konsumenter.

Det finns en utmaning i samhället som är bra att ha med sig när man jobbar med sociokrati, tänker Jona. Vi lever i ett samhälle som accelererar, där allt gärna ska gå fort. Det finns en generell bristkultur och om det finns en möjlighet att vara effektiv, till exempel att spara tid, så tar vi den. Problemet är att om vi blir för effektiva så städar vi bort det mellanmänniska. Jag tror inte på att allt som är viktigt kan vägas, mätas eller definieras med smarta mål. Jag säger inte att sociokratin är fel ute men här finns verktyg som bör användas klokt för att inte missa viktiga sociala värden.

Jona ser en annan utmaning som sociokratin inte riktigt rör på, trots transparens, möjlighet att invända och samtycka. Det handlar om att alla inte tar sin chans att påverka och att många har svårt att stå emot gruppptryck. Det finns maktstrukturer och normer som krävs mod att ifrågasätta. Många saknar det modet och vill inte vara den som krånglar. Vi kan inte trola bort inlärt förtryck som rasism, kvinnoförtryck, hierarkier etc men visst är sociokratin en bra metod och ett steg i rätt riktning. Jona tycker att sociokrati ska kompletteras med studier och samtal om förtryck, kanske går det att ta in giraffspråket från Non Violent Communication och kanske att kretsen ger någon person i uppgift att specifikt värna om en överenskommen gruppkultur för att hjälpa alla att ta plats och använda sin röst.

Sedan ett par år tillbaka sitter Jona med i styrelsen på Holma folkhögskola. Här har han fått uppleva hur en styrelse kan ha begränsat arbetsutrymme i en sociokratisk struktur. Toppkretsens uppgift är att ha ett utifrån perspektiv, läsa av hur organisationen fungerar gentemot omvärlden och att ha fokus på utvecklingsmöjligheter. I en så stor organisation som Holma har det känts utmanande att arbeta i toppkretsen. Att påverka utveckling i en stor organisation har varit svårare än han hade föreställt sig. Jona liknar det vid att försöka förändra ett helt samhälle. Att Folkets Bio har slätt ihop sin toppkrets och allmänna krets har verkligen gjort skillnad vad gäller handlingsutrymme säger Jona.

“Problemet är att om vi blir för effektiva så städar vi bort det mellanmänniska.”

Avslutningsvis delar Jona ett tips kring incheckning efter att själv ha märkt av hur snabba incheckningar i helgrupp sällan räcker för att få gruppen att bli fullt närvarande och landa i ett möte. När det går snabbt säger folk sällan det som behövs, så att ge incheckningen mer tid ser han som ett vinnande koncept. Själv har han hittat en effektiv metod från parsamtal där de låter två och två gå iväg och prata ur sig på djupet under fem minuter. Efter detta blir närvaron markant bättre och folk är på plats.

Jona kommer absolut att fortsätta använda sociokrati framöver och gillar att dess användare fortsätter att utveckla nya metoder. Nu finns nya metoder att ta till sig genom Sociocracy 2.0 och 3.0.

Är du nyfiken på Gylleboverket eller Folkets Bio kika här!

[Hem | Gylleboverket](#)

[Cinema-Folkets bio | Gylleboverket](#)

Vill du läsa mer om sociokrati finns massor av info här.

sociocracyforall.org

Reporter Malin Wallén